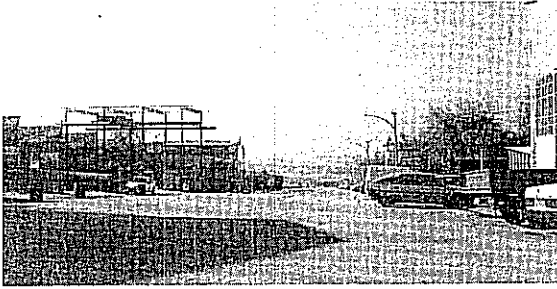


Organize sanayiler ilgi bekliyor

Teşvik, muafiyet ve desteklerle yatırım odağı haline gelmiş Organize Sanayi Bölgeleri (OSB), uzayıp giden kriz ortamında görünür bir tikanmanın eşiğine geldi.



Türkiye bugünkü sanayileşme birikimini esas olarak Organize Sanayi Bölgeleri üzerinden gerçekleştirdi. Orta ölçekli sanayici KOBİ'lerimizin büyük çoğunluğu OSB'lerdedir. 60 OSB'de ortalama 6000, halen kuruluş süreci ve yatırımlarına devam ettiği 100'den fazla OSB'de ortalama 4000 olmak üzere 10.000 sanayici KOBİ'ye özel yapıları itibarıyla Ankara-OSTİM, İstanbul-Dudullu ve İktelli Organize Sanayi Bölgelerinde aynı nitelikte ki 23.000 sanayici KOBİ'yi eklediğinizde toplam yaklaşık 33.000 sanayi işletmesinden oluşuyor.

Konsolide yapıları ve oturmuş gelenekleri ile krizi kolayca geçmesi beklenen OSB'lere topluca baktık. Görünen tablo iç açıcı olmaktan şimdilik uzak.

Üretim gerilemiş

Organize Sanayi Bölgelerimizde üretim kriz öncesine göre ortalama yüzde 34,5 azalmış. Bölgelerin sektörel yapısına göre üretimin azalış oranları değişiyor. Örneğin üretimdeki azalış Burdur OSB'de yüzde 70, Karaman OSB'de yüzde 60, İskenderun OSB'de yüzde 50 düzeyine ulaşırken Antalya OSB'de yüzde 10 civarında olmuş. Büyük ölçekli sanayinin ağırlıkta olduğu Adana OSB'de kriz nedeniyle herhangi bir üretim azalışı yaşanmamış; hatta Şubat 2001 ayında kullandığı 14.481.000 kW enerji Ekim 2001 ayında 17.380.000 kW'ye yükselmiş.

Üretimden çekilmeler

Kriz döneminde Organize Sanayi Bölgelerimizde faaliyet gösteren

firmaların yüzde 10,95'i üretimini durdurmuş, bekliyor. Yüzde 4,21'i, fabrikasını kapatmış, bir daha dönmek üzere gitmiş. Yani üretimden çekilen firma oranı OSB'lerde yüzde 15,35. Bölgeden bölgeye farklılıklar burada da var. Örneğin Samsun, Bursa, Trabzon, Antalya ve Adana Organize Bölgelerinde, üretim azalışı yaşanmış olsa bile, üretimden çekilen veya kapanan firma olmamış.

Hatta Trabzon ve Adana OSB'de 6 şar, Antalya OSB'de 2 firma, kriz döneminde faaliyete geçmiş. Buna karşılık, Çorum, Karaman ve Elazığ OSB'lerindeki firmaların üçte biri üretimden çekilmiş. Burdur, İskenderun ve Mardin OSB'lerinde ise bu oran %50'ye ulaşmış.

İstihdam azalmış

Adana Organize Sanayi Bölge-

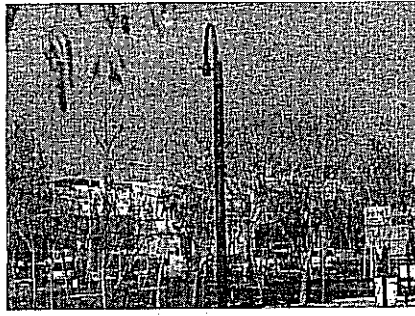
sindeki 3000 istihdam artışını saymazsak, her halükarda çalışan sayısı azalmış, OSB'lerimizde istihdam daralması yüzde 21,10 olarak gerçekleşmiş. İstihdam daralmasının bazı OSB'lerimizde 'sosyal yıkım' denilebilecek oranlara ulaştığı görülüyor. Örneğin Mardin OSB'de yüzde 62'yi bulan işçi çıkarma oranı Elazığ OSB'de yüzde 48, Karaman OSB'de yüzde 45, İskenderun OSB'de yüzde 40, Çorum, Könya, Sivas Organize Sanayi Bölgelerinde yüzde 30 olarak

gerçekleşmiş. İşçi çıkarma açısından basiretli olabilen OSB'lerimiz ise Bursa ve Antalya; buralarda kayda değer bir istihdam daralması henüz olmamış. Yatırımcı için pek çok cazip özelliğine rağmen OSB'lerde yeni yatırımlar yapılmıyor. Kriz, OSB'lerde başlamış ve sürmekte olan yatırımların da önünü kesmiş. Pek çok yatırım yarım kalmış. Bu yönüyle OSB'lerimizin kriz fotoğrafı şöyle:

Kriz döneminde Adana ve Könya OSB'leri 4'er sanayi arsası tahsis yapmış. Sivas OSB 2, Elazığ ve Antalya OSB'leri de birer arsa tahsis ile 'ayrıcılık' arzeden OSB'ler safında yer almışlar. Buna karşılık hemen bütün OSB'lerde devam eden yatırımlar durmuş. Könya OSB'de duran yatırım sayısı 40, Afyon OSB'de 25. Kırıkkale OSB'de 16, Burdur OSB'de 14, Mardin OSB'de 12, Çorum OSB'de 11, Karaman OSB'de 9, Antalya OSB'de 3, Sivas OSB'de 2, Trabzon OSB'de 1 yatırım yarım kalmış. Kriz fiili yatırımları durdurduğu gibi, yatırım niyetlerini de durdurmuş. Kırıkkale OSB'de 52 arsa tahsis talebi 35'e düşmüş, Çayırca OSB ise 55 tahsislen 29'unu iptal etmek zorunda kalmış.

Enerji tüketimi azalmış

Üretim ve istihdamdaki azalmaların ve imalatı durdurularının doğal



sonucu olarak OSB'lerde gözle görülür bir enerji tüketim azalması olmuş. İstisnaları var tabi. Adana OSB krizden önce 14.481 milyon kW enerji tüketirken krizde 17,38 milyon kW tüketimi 359 milyon Kwh/yıl'dan 269,25 milyon Kwh/yıl'a geriletti. Enerji tüketim azalışı Trabzon OSB'de 11,6 milyondan 9,28 milyon Kwh/yıl'a, Könya OSB'de 9,5'dan 7,5 Kwh/yıl'a, İzmir OSB'de 20 milyondan 19 milyon Kwh/yıl'a gerileme biçiminde yaşanmış.

OSB'lerde kurumsal çözüm imkanlarını genişletmek ve ortak bir OSB yönetimi oluşturabilmek açısından 4562 Sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanununda kuruluşu vazedilen 'OSB Üst Birlik'i için Sanayi ve Ticaret Bakanlığının özel bir uygulama yetkisini yürürlüğe sokması OSB yönetimleri tarafından yararlı görülmektedir.



M. Rifat HİSARCIKIOĞLU
(TOBB Yönetim Kurulu Başkanı)

Irak sorunu üzerine

Ülkemiz gündemindeki en önemli konulardan biri Irak'tır. Aslında bugün Ortadoğu'da yaşanan problemlerin başlangıç noktası, 1. Dünya Savaşına dayanmaktadır. İngilizlerin büyük çabası ile, Osmanlı Devleti içinde başı içinde yaşayan Araplar ayaklandı. Oysa geçmişe baktığımızda, 1500'lerden, 1918'e kadar, yaklaşık 400 sene, Osmanlı'nın bölgeyi, bir düzen içinde tuttuğunu görüyoruz. Üstelik bunu, mesela bir İngiliz veya Fransız İmparatorluğu'nda olduğu gibi, baskıyla, sindirmeyle de yapmamıştır.

Ne zaman ki, Osmanlı Devleti'nin bölgeden çıktılar, o zamandan bugüne, bölgede ne barış, ne daha özgür bir idare, ne de huzur var. Zaten bu yüzden tarihçiler, 1. Dünya Savaşı'nı sona erdiren (Versay gibi) bir dizi barış anlaşması için, 'tüm başarıları son veren barış' diyorlar.

Dönüyoruz bugüne; Şimdi, önce durumu bir tespit edelim. İlk olarak, Irak'taki rejim, son 20 yılda, tüm komşuları ile sorun yaşamıştır. Önce hiç bir sebep yokken İran'a saldırmış ve yaklaşık 10 yıl süreyle savaşmıştır. Bu savaş bitince, bu sefer Kuveyt'i işgal etmiştir. Kendi ülkesinin vatandaşlarına karşı, kimyasal silah kullanmış, binlerce masumu öldürmüştür.

Türkiye ve İsrail dostça bir tutum sergilediği de söylenemez. Rahmetli Özal zamanında, özellikle İkili temaslar esnasında devamlı tehditlerde bulunmuş, Özal'ın Tahran'ı ziyaret sırasında, Tahran'a hava saldırısı düzenlenmiştir.

Irak'ta soydaşlarımıza da her türlü eziyetle bulunmuş, evlerinden, yurtlarından almış, öldürmüştür. Yine 80'li yıllarda, terör örgütünün, ülkesinin kuzeyinde yivlenmesine müsaade etmiş, hatta destek sağlamış. Körfez savaşından sonra ularına, baskınlığını okumaya devam etmiş, küresel imha silahı yapma çabalarını sürdürmüştür.

Ancak, meselenin bir de diğer yönü bulunmaktadır. Körfez krizi ve ambargo nedeniyle, Türkiye'nin uğradığı kayıplar, geçmişimiz on yıldaki ekonomik sıkın-

ların en önemli nedenlerinden birisidir.

Şunu hiç unutmayalım ki, söz gider, yazı kalır. Gerek 1980'lerin başında, Yunanistan, Nato'nun askeri kanadına geri dönerken, ve gerekse de, 1991'de Körfez krizinden sonra verilmiş olan sözler boş çıkmıştır. Bugün ABD ile siyasi işbirliğimiz var, askeri işbirliğimiz var ama ticari-ekonomik iş birliğimiz yok. Bu durum, sadık müttefik olma kavramı ile uyumlanmaktadır.

ABD'nin Türkiye'de taban bulamaması, desteğini kaybetmesi de bu yüzden. Biz ABD ile daha fazla ticaret etmenin yolunu açmalıyız. ABD'nin 1,2 trilyon dolarlık ithalatı içinde payımız sadece binde 2,5'dir. ABD'nin uygulamakta olduğu ticaret kotaları ve lisanslamaları, Türkiye için kalkmalıdır. Biz ABD'de, diğer ülkeler ile eşit şartlar içinde rekabet etmek istiyoruz.

Muhtemel bir Irak hareketinden şüphesiz ekonomik açıdan zarar göreceğiz. Bu kaçınılmazdır. Olayın raktamsal boyutu ise muhtemeldir, ama bir kaç kısa ay içinde noktiya değinebiliriz.

1990'da yüzde 9 büyürken, 1991'deki hükümetten sonra büyüme hızımız binde 5'e geriledi. Bütçe açığı yüzde 200 arttı. Üstelik ekonomi küçüldükten, enflasyon 15 puan yükseldi. Turizm gelirlerimizde yüzde 20 civarında bir düşüş oldu. Geçen 12 yıllık süre zarfında, Irak'a yapamadığımız ihracatın toplamı ise 19 milyar dolar civarındadır. Bunlara ek olarak, ülkemizin aktif olarak hareketin içinde bulunması, nesiller sürcek bir ihtilalin da verleşmesine sebep olacaktır. Biz Türk özel sektörü olarak, bulunduğumuz coğrafyadaki bir savaşın, hiçbir şekilde, ülkemize fayda getireceğine inanmıyoruz. Türk hükümetinin görevi, önce Türk milletinin çıkarını korumaktır. Buna göre hareket edilmelidir. Hükümet, olası bir Irak müdahalesinin ekonomik kayıpları konusunu da, uluslararası müzakerelerde mutlaka dile getirmelidir. Bu konuda hükümeti uyarmayı milli bir vazife olarak görmekteyiz.

